

МИРПУЛАТ МИРЗАЕВ

Яхши кунлар

Шеърлар

Т о ш к е н т

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети

«ЕШ ГВАРДИЯ» нашриёти

1 9 8 1

М 54

Мирзаев Мирпўлат.

Яхши кунлар. Шеърлар. Т., «Еш гвардия», 1981. 64 б.

Мирзаев М. Щедрые дни.

ББК 84Уз7
Уз2

Эзгулик, адолат учун кураш, инсоний юксак, меҳру муҳаббатга ташналик ҳислари... Еш шоир Мирпўлат Мирзаевнинг шеърлари мана шулар ҳақида. Мирпўлат оддий кундалик воқеалардан теган хулосалар чиқара олади. Унинг шеърлари китобхонни бокира туйғулар, инсоний қадр-қиммат, оқибат ҳақида ўйлашга ундайди.

М $\frac{70403-88}{356(04)-81}$ 73-81 4700000000

© Издательство «Еш гвардия», 1981.

* * *

Нашъаси ўзгадир ажиб наҳорнинг,
Мунгли боқишлари қорайган қорнинг...
Билсангиз, мудом мен эрта баҳорнинг
Ерқин рангларини севаман!

Гавжум шаҳар аро юрсанг-да бу дам,
Юрагинг ҳаприқиб кетар дафъатан.
Олис болалигим ёдга туширган
Кўча чангларини севаман!

Дилга виқор солиб узаяр кунлар,
Таралар самодан найсоний унлар.
Музлар билан карахт дарёнинг тунлар
Қилган жангларини севаман!

Ифор ёғдуларда яйрагай жонинг
Беҳиштда топилмас ўтган бу онинг.
Билсангиз, дўстлар, мен кўҳна дунёнинг
Шўх оҳангларини севаман!..

У ЗОТ...

У зот сизга таниш, бўлмангиз ҳайрон,
Қалбларга теранроқ ташлангиз назар.
Гарчи келажакка у соҳибдаврон,
Бу кун орамизда — биз билан яшар.
Бекам-кўст бўлсин деб шу кўҳна ҳаёт,
Доғу ғуборлари ювилсин деб тез,
Олий мақсадлар-ла юрибди у зот
Буюк жабҳаларнинг қошида бу кез.
Ҳа, у барчамиздек оддий бир инсон,
Турмуш ташвишидан эмасдир холи.
Аммо у ҳар қайда софдир ҳар қачон,
У эрур покиза виждон тимсоли.
Энг эзгу ниятлар унда мужассам,
Руҳи эзгуликдан топар фароғат.
Худбинлар нигоҳи хижолат ундан,
Унинг қаршисида мотдир қабоҳат.
Улуғ эътиқоддан туюб нашида,
Туғёнлар қўйнига ўзни қистар у.
Умрин курашларга этиб бахшида,
Коммунани яқин этмоқ истар у.
Ҳали тафт, орога муҳтож бу замин
Уни гоҳ музлатар илк чечаксимон.
Ва лекин кечалар ўйга толса жим,
Ажиб шукуҳ берар юлдузли осмон.
Гўзал толе тонги жилва қилар шан,
Ҳавасда боқар у олис авлодга...
Сенга ҳар дақиқа содиқ яшаган —
Эй келажак, таъзим айла бу зотга!

СОҒИНЧ

Сархуш кезиб юрдим кўчаларда мен,
Муҳаббатнинг тушириб эсга...

Сокин куз куни эди,

Осмон эса тунд.

Бироқ уфқларда ажиб тиниқлик

Нигоҳни чорларди олис-олисга.

Узоқларда,

худди тасвирдагидек

Ястаниб ётарди тоғ тизмалари

Шаффоф сийнасида оппоқ қор билан...

Мен эса

гавжум бир шаҳарда туриб

Маҳлиё боқардим бу манзарага,

Гўё узоқ йиллар сафарда юриб

Олис ватанининг қирғоқларига

Ногоҳ кўзи тушган бир сайёҳ каби.

Шу пайт қалбимдаги соғинч ҳислари

Жўшдириб юборди руҳимни бирдан,—

О, қанийди ҳозир учқур қуш бўлиб

Учиб ошиб ўтсам ўша тоғлардан!..

Чунки ўша олис тоғлар ортида

Бир қиз яшар мени соғиниб.

БИРИНЧИ ҚОР

Кўлдан бери оппоқ қишни
Кутган эдинг сен интизор.
Мана, бугун ёғяпти
Биринчи қор, биринчи қор!

Қара, оппоқ шохчаларда
Гўзал қишнинг нашъаси бор.
Хазин кузни дафн этмоқда
Биринчи қор, биринчи қор!

Табиатга оро берар
Пайти келиб сўлим баҳор,
Бу кун эса оққа белар
Биринчи қор, биринчи қор!

Оппоқ оқшом оғушига
Юр, чиқайлик, эй гўзал ёр!
Лабларингдан бўса олсин
Биринчи қор, биринчи қор!

Қалбимда илк муҳаббатим
Оппоқ қордан ҳам беғубор.
Изҳор этсин сенга уни
Биринчи қор, биринчи қор!

О, қандайин хушманзара!
Шодланаман беихтиёр.
Ғамларни ҳам кўмар гўё
Биринчи қор, биринчи қор!..

ҚИШ ТУНЛАРИ

Қиш чилласин узун тунлари —
Мен севган дам — хаёлбахш тунлар.
Унинг оппоқ изғиринлари
Қорли тоғлар қўшиғин куйлар.

Хаёлларга берилиб ёлғиз
Ултираман сандал ёнида.
Кимсасиз қир, даштларда бу кез
Ой чўмилар қор тўзониди.

Ҳозир борлиқ мусаффо чунон!
Нимадандир бўламан сармаст.
Дилда севги туғилар бу он,
Бундай ишқни рад этиб бўлмас.

О, эртақлар қизи, бокира,
Сени ёдга солар бу тунлар.
Дил тубида сархуш хотира,
Тотли бўлиб қолар бу тунлар.

ОНА

Етар эдим билмай ўзимни,
Бир дард ичра алаҳлаб, ёна.
Не мўъжиза — беморлигимни
Тушингизда кўрибсиз, она!

Шундан бери дардга чалинсам
Ё ғам ичра тўлғонсам бедор,
Ҳадикдаман: олисда бу дам
Гўё сиз ҳам чекасиз озор...

Чарчоқ кўнглим ғуборини ёзай деб,
Кўчаларда сайр этардим мен хушнуд.
Тиниқ кўкка сузиб чиққан булутдек
Муюлишдан чиқиб қолди бир тобут,
Орқасидан дарё каби ёйилиб —
Кўча тўлиб келар эди одамлар.
Аччиқ қисмат фарёдига ёқилиб,
Ғариб бўлиб келар эди одамлар.
Улар барн менга эди нотаниш,
Билолмадим марҳумнинг ҳам кимлигин,
Эзди бироқ қалбимни бир ўртаниш:
«Ким экан у — қаримикан, ёшмикин?
Ҳаёт завқини сурдимикан беармон
Ё ўтдими орзулари кулмайин?
Ёки сўқир ажал уни беомон
Нобуд қилди очилмаган гулдайин?
Ўзи мангу фонийликка кетаркан,
Қолдирдим бу дунёда бирон из,
Унинг руҳин ким доим шод этаркан
Ё юлдуздай учиб кетди белгисиз?...»
Банд этса ҳам мени турфа хаёллар,
Кўзларимга беихтиёр тўлди ёш.
Бир тобутнинг соясида одамлар
Кетардилар жудоликдан эгиб бош.

АҚАМ НАСИҲАТИ

Ука, шоир бўлмоқ истабсан —
Эзгу ният, тилайман оқ йўл!
Айтиб қўяй: эплай олмасанг,
Ҳозирдан воз кечганинг маъқул.

Езмасак-да ўзимиз, лекин
Шеър деганни тушунамиз, ҳа.
Насиҳатим уқиб, тўғриси
Қулоғингга қуйиб ол, ука.

Майда-мижғов гаплардан қочгин,
Бўлар-бўлмас бўяма қоғоз;
Сийқа шеърдан ғийбатчи хотин
Эзмалиги мароқли ва соз.

Кафил бўлгин ҳар бир сатрингга,
Сафсатанинг йўқдир кераги;
Ошён қурсин тафаккурингга
Теран фикр, замон юраги.

Нурли уфқлар ишқи ёндирсин
Муқим бўлиб қолсанг шаҳарда
Ва қишлоғинг қалбингда юрсин —
Одамларин тутгин назарда.

Уларнинг ҳам теран қалби бор —
Қадрлашар санъатни жуда.
Яхши шеърни ўқиш-чун такрор
Ишга олиб кетар қўнжида...

Ишқ-муҳаббат ҳақида ёзсанг,
Шундай ёзки, юрак этсин «жиз»

Майли, севиб қолсин ғойибдан
Шеърингга бир кўзи тушган қиз.

Дардли бўлу куйлама қайғу,
Эътиқодинг бўлсин ҳақиқат;
Шон-довруққа лойиқ бўлгин-у,
Орқасидан қувмагин фақат.

Хуллас, ука, дейман фахр-ла:
Боқий бўлсин дилингдаги аҳд...
Ростин айтсам, дуруст шоирга
Ака бўлиш ўзи ҳам бир бахт.

* * *

Ҳориб келмоқдаман аэропортдан,
Лоқайд ранжитганинг, ахир, нимаси...
Ола қол бағрингга, сигдир мени ҳам,
Меҳмондўст шаҳарнинг меҳмонхонаси!
Тансиқ гўшага ҳам бўлгум муяссар,
Энди ҳузур қилиб чўзилай бир оз.
Ойнадан оқшомги шабада эсар,
Осмонга юлдузлар бермоқда пардоз.
Сафар азоблари бўлару унут,
Бедор асабларим олар экан тин;
Руҳимга киради тиниқ бир сукут,
Туйғулар қалбимга қайтади секин.
Хаёлни ёритар тагин у сиймо,
Дилда такрорланар хайрлашув он.
Ушбу сукунатни кутгандек гўё,
Оҳиста эшикни чертади Ҳижрон...

* * *

Бир вақтлар кузатган эдим бу ҳолни;
Шохлар эндигина куртаклаган кез...
Боғни саришталаб отам иккимиз,
Кесиб қулатгандик улкан бир толни.

Едимда, ачинган эдим мен толга:
Қари бўлишига қарамай у ҳам
Баҳор либосини кийганди кўркам,
Ухшамасди сира умри заволга.

Аmmo у қулагач боқдим мен ҳайрон:
Боғнинг чеккасида тик, хушҳол туриб,
Йиллар ўтиши-ла битибди чириб —
Қадди қолибдию ўзаги вайрон.

Мудом мен бу ҳикмат қаршисида лол,
Фикрим этолмайман бийрон ифода.
Гоҳо дуч келганда собит ирода,
Едимга тушади ўша кекса тол...

БОЙЧЕЧАК

Шом қўйнига киради шаҳар,
Кўчаларда сўнади шовқин...
Қалбинг бу чоқ такрор ҳис этар
Талабалик йилларнинг завқин.
Жимжит ҳовли ичра бир ўзим —
Нимагадир илҳақ, ичкикиб.

Қайтмоқчийди қишлоқдан дўстим,
Нега бунча қолди кечикиб?
Орзиқади безовта юрак,
Кириб келар дўстим ногаҳон:
Бир қўлида даста бойчечак,
Бир қўлида ҳамроҳ чамадон.
Ғамгин хона тўлади нурга,
Чил-чил синар совуқ сукунат
Ва ўлтириб анча вақт бирга
Гангур-гунгур бошлаймиз суҳбат.
— Оббо, дўстим, бунча кечикдинг?
Хўш, қишлоқда нима гаплар бор?..
Дамингни ол, ўтиб ечингин,
Ҳозир чой ҳам бўлади тайёр...
— Салом айтди уйнингдагилар...—
Узатар у омонат пулни.
Сўнг ғалати жилмайиб қўяр,
Бўш шишага жойларкан гулни.
— Булар эса,— дейди у жиддий,—
Ҳа, ҳа, ишон — сенга аталган!
У сен учун бериб юборди,
Қайтаётган экан даладан...

...Ухлаёлмай чиққум шу кеча,
Дилда тўқиб бир ишқий эртак,

Боққан каби у мунис чеҳра,
Сеҳрлайди маъсум бойчечак.
Тонгга яқин туш ҳам кўрибман:
Кўм-кўк қирлар ва ҳарир туман...
Бойчечаклар териб юрибман
Мен қирларда кезиб у билан...

КУЗ ЁМҒИРИ

Хаёлимни бир сокинлик сеҳрлайди:
Ташқарида куз ёмғири шитирлайди.
Ҳолинг сўраб бормадим мен, анча бўлди,
Куз ёмғири сен ҳақингда шивирлайди.

Бу чоқ сенинг деразанг ҳам ёшлангандир?
Мени қўмсаб юраккинанг ғашлангандир?
Балки... балки... мен унуту аллақачон,
Ўзга билан баҳор фаслинг бошлангандир...

* * *

Нозланади кўкламги офтоб
Аҳён-аҳён кўрсатиб жамол.
Кўк юзида кўпчиган опшоқ
Булутларни ҳайдайди шамол.

Карвон-карвон булут ортидан
Тикиламан мен ерда туриб.
Алланечук сархуш туйғудан
Энтикаман, юрак гупуриб.

Қани учсанг йироқ-йироққа,
Ҳув, оқ булут узра узаниб.
Олам бу кун тўлмиш бўёққа,
Юрт ҳуснига термилсанг қониб!..

БОЛАЛИК

Болалигим шундай қолган ёдимда:
Кўклам булутлари югурган осмон,
Алвон лолалардан мавжланган адир...
Ғув-ғув шамоллардек энтикиб унда
Чарх уриб юрибди миттигина жон,
Билмайин ғам нима, ғусса нимадир...
Шу боис мен уни қўмсайман ҳамон.

СЕНГА МУҲАББАТИМ...

I

Хаёлимда севдим мен сени,
Единг билан юрдим мастона.
Елғиз бахтим, дедим мен сени,
Хаёлимда бўлдим парвона.

Сочларингни тараб тунлар жим,
Чўкмадим мен теран кўзингга.
Сен ҳақингда кўп шеърлар битдим,
Ўқимадим аммо ўзингга.

Ҳижронингда дилим чекди ғам,
Бу ҳижронга ўзим юз тутдим.
Хаёлимда севдим чинакам,
Аммо журъат этолмай ўтдим.

Энг беғубор туйғуларим ҳам
Шаънингга доғ бўлар, деб қўрқдим.

II

Сени севаман, деб жар солмайман мен,
Балки шеърларимда этаман изҳор.
Шеърсиз, муҳаббатсиз яшолмайман мен,
Уларга умримни этганман нисор.

Сенингдек фаришта туғилмас қайта,
Буни англаб ўзни масъуд сезаман.
Сенсан — гўзалликнинг тимсоли, дея,
Шеър ила бетимсол расминг чизаман.

Пинҳон изтиробли бу сўнгсиз севгим
Балки келгусида бўлар овоза.

Ерин мадҳига лол ошиқлар балким
У чоқ қасидамдан олар андоза.

Демак, номим ўчиб кетмайди тамом,
Сенинг мадҳинг куйлаб қозонади шон.

III

Ишқий савдога кон қадим ер юзи
Биздек ошиқларни балки кўрмаган.
Бизни учраштирди севги юлдузи
Мангу бахтиёрлик қисмати билан.

Севгимиз амр этса бизга мабодо
Фидо бўлмоқликка ҳар лаҳза шаймиз.
Турфа ташвишларга тўла дунёда,
Бизлар бир-биримиз учун яшаймиз.

Энг гўзал ҳисларни биз этамиз жам,
Неки эзгу бўлса қўямиз ихлос;
Сочимизга қиров қўнган чоғда ҳам
Дунёга боқамиз ошиқларга хос...

Қисқариб бораркан умримиз ҳар он,
Севиб улгурмоққа излаймиз имкон.

IV

Юрагим муҳаббат фаслига кириб,
Турфа туйғуларни таниди бир-бир.
Мен талай савдони бошдан кечириб,
Мангулик севгимни кашф этдим охир.

Сени топгунимча йиллар ўтди, ҳа,
Ёшлигим бисотин нечун сир тутай.

Бахтимизга малол туюлса зарра,
Едгор мактубларни ёқай, унутай.

Эртамиз ёруғдир — тикил сен шодмон,
Бунга бизнинг ҳамроз юраклар омил.
Мен сени бир умр эъзозлаб, ҳар он —
Масъуд этмоқликка ишончим комил.

Фақат сен ғашланма ўтмиш изимга,
Телба ёшлигимни солиб юзимга.

V

Сенга муҳаббатим сўнмабди ҳануз,
Мен эса унутмоқ бўлибман бекор.
Ахир неча муддат кўришмадик юз,
Нечун бу ишқ қалбин забт этар такрор?

Менинг-ку фиғону нолишларим йўқ,
Ўзгалар наздида бахтлиман ҳатто.
Балки узун тунлар чекмасдим андуҳ,
Хаёлда ногоҳ сен бўлмасанг пайдо.

Бу кун олисларда эсанг-да жуда,
Гўё кечмишимдан огоҳсан ҳар он.
Вафодор паноҳинг — қалбим тубида
Синчков нигоҳларинг яшайди ҳамон.

Қайғуриб эслайман сени шод дамлар,
Истаб-ёлбораман босганда ғамлар.

VI

Эртақлар хаёлдан тўқилмас, жоним,
Уларга ҳаётдан асос олганлар.
Муҳаббат ўтида бир умр ёниб —
Ўтганлар афсона бўлиб қолганлар.

Мангу эҳтиросга йўғрилиб биз ҳам
Ёнгаймиз бир умр, то сўнгги нафас.
Не тонг, афсонага айланса бир дам
Биздаги садоқат, биздаги ҳавас.

Зеро ишқимизни синовлардан биз
Олиб ўтажакмиз авайлаб ғоят.
Уни бўронлар ҳам чўктиролмас тиз,
Билмагай севгимиз сарҳад, ниҳоят.

Тинглаб одамлардан нақлу ривоят,
Фахрланиб юргай фарзандларимиз.

ИЛҲАҚЛИК

Ташриф ўз раъингдир, сенинг ҳукминг ҳақ.
Бироқ юрагим тарс ёрилгудек нақ,
Бу кеч йўлларингни пойладим илҳақ,
Қаерларда қолдинг, маъсум укажон?

Билмасдим не туйғу — оқибат, қадр,
Энди аён менга илҳақлик надир...
Излаб топай десам, шаҳар каттадир,
Қаерларда қолдинг, маъсум укажон?

Эдим-ку наздингда самимий танҳо,
Сен ҳам гайирликни билмасдинг асло,
Бирон гапдан кўнглинг зарб едимиз ё,
Қаерларда қолдинг, маъсум укажон?

Кўнгил даракчидир, кўнгилга ишон,
Ҳар қалай, бу ишинг гинадан нишон.
Нохуш гумонларда айлаб паришон,
Қаерларда қолдинг, маъсум укажон?

Шеърлар битдим дунё оролансин деб,
Аммо ёлғиз қалбга беролдимми зеб?..
Наҳот бу қийноқни менга кўрдинг эп?..
Қаерларда қолдинг, маъсум укажон?

ТУНГИ ТАҚҚОСЛАР

(*Ўлжас Сулаймоновдан*)

Сен болсан гўё,
эсладимми, лабим тамшанар,
Сен — бир кулгу,
шиддатидан кўз ҳам ёшланар.
Мен ғарибман, ким ҳам хафа қиларди!
Дўзах кўрдим, энди жаннат истар дил.
Эҳ, бошқалар сени нечун севадир,
Севма сен, одаммас улар, ахир...
Уларда дард ва изтироб не қилар,
Улар фақат кишнаб юрган йилқилар!
Айт, қачон тилларим сўйласин бийрон,
Қай лаҳзада кўзларим сочсин аланга?
Ношудликни кўриб туриб беисён,
Итоатда чидашни ҳам ўргатгин менга
Ва тунлар қурбақадек бўзламасликнинг
айт чорасини!..

Мен сени севаман,
Бева—оҳ уришни,
Қушлар тез учишни
Севса қанчалик;
Мен сени севаман
Ожиз—шуҳрат-шонни,
Қуёш—кенг осмонни
Севгани каби.
Сен зиқнасан, сенга яшаш осон,
Менга ризқин тутди ҳатто гадо ҳам
Мурғак чақалоқни эмизган каби.
О, мен Хайём бўлсайдим агар,
О, мен Ҳофиз бўлсайдим агар,

О, Махамбет бўлсайдим агар,
Муродимга етардим балки!..
Асир шеърлар эса ёзилиб битган.
Шундоқ севишарлар тоғу даштда ҳам,
Юракларга солиб орзу ва алам.
Ўзгача сегиб ҳам бўлурми ёки?..
Мен сени севаман,
шундай севаманки...

У ДАВРЛАР

У даврлар ортда қолгандир, энди —
Тўқ яшаяпман.
Сенсиз бир лаҳза ҳам яшолмам, дердим,
Йўқ, яшаяпман...

* * *

Куз сурури, шаштидан
Чўчиб кетди қушчалар.
Иссиқ юртлар даштига
Кўчиб кетди қушчалар.

Юз ўгирма, дилбарим,
Ўтинаман ёлбориб.
Тўзғимасин ҳисларим
Меҳрибон дил ахтариб...

ҚИШЛОҚҚА ҚАЙТИШ

Соғинч ҳисси, эзма кўнглимни,
Васли бўлар айрилиқнинг ҳам.
...Қабул этгин сайёҳ ўғлингни —
Яна келдим бағрингга, Сайрам!

Қуёш сўниб борар самода
Қишлоқ узра чўкмоқда оқшом.
Дил яйрасин дея, пиёда
Йўлга тушгум ёлғизу шодон.

Кўз ўнгимда далаю боғлар —
Куз лутфи-ла серфайз ва тўкин.
Узоқларда оқарган тоғлар
Тун қўйнига кирмоқда секин...

Бу кўрк кимда уйғотмас ҳавас!
Менга эса бари қадрдон.
Нигоҳимни жалб этмай қўймас
Йўл четида кўҳна қабристон.

Тавоф этгум, муқаддас даргоҳ,
Тупроғингни кўзимга суртиб.
Тақдир мени учирса йироқ,
Сенга қайтмоқ бўлурми насиб?..

Халал бермай деб хаёлимга
Ташларканман ўйчан қадамлар,
Пешвоз чиқар истиқболимга,
Дуч келади дилкаш одамлар

О, беғубор, содда кўнгилар
Манзирату қувликни билмас

Меҳнат билан кечса-да йиллар,
Шон-довруғни орзу ҳам қилмас.

Ўғитингиз этмасман унут,
Мени ношуд ўйламанг зимдан.
Олислардан қайтсам-да хушнуд,
Қалбим доим сизга таъзимда.

...Ҳар келганда содир бўлгувчи
Ўзгаришлар фикримни олар.
Қишлоғимнинг ҳатто ҳар бурчи
Кўнгилга бир хотира солар.

Нега юрак музлади бирдан,
Олға босмай қолди изларим?—
Ҳануз ушбу маконни кўрсам,
Қалтирайди нечун тизларим?..

Ҳа, бу уйда яшар ўша қиз —
Илк севгимга қилмади парво.
Мени ишқда этди-ю бахтсиз,
Ҳозир ўзи бахтлими танҳо?!

Йиллар ўтиб борар пайдар-пай,
Дилда ҳамон ўша қалби муз.
Хотирамдан ўчмаса нетай,
Толенмдан йўқолган юлдуз!

Ўй-армондан кечиб дафъатан,
Руҳим бошлар сирли тантана.
Теран, дилхуш хаёллар билан
Етиб келдим уйга ҳам мана.

Тўлини ой зар тўкмиш йўлакка,
Дарвозадан бераман овоз.
Ҳадик-қувонч солиб юракка,
Онажоним чиқади пешвоз.

* * *

(Мустай Каримдан)

— Қушдек парвоз этгинг келади гоҳо,
Олам чечак тақар нигоҳларингдан...
Эй ўғлон, қай қувонч юрагингга жо,
Гоҳо оқ тортасан, эзар қайси ғам,
Кунларинг не боис оромсиз беҳад?
— Муҳаббат ёндира мени, муҳаббат...

— Дунёни кезган, эй дониш мўйсафид,
Оқшом нурларига чўмиб паришон
Нечун хўрсинасан! Умринг забт этиб,
Қай ўт яллигланар кўксингда ҳамон,
Наҳот ҳаловатни унутдинг абад?
— Муҳаббат ёндира мени, муҳаббат...

* * *

Қўна бошлар бир ажиб оқшом,
Уфқ ортига беркинар кундуз.
Қорда унган чечакларсимон
Булутлардан мўралар юлдуз.
Шовилламас бу кез дов-дарахт,
Совуқ шуъла тўкиб чиқар ой...
Мен бағрингда турибман карахт,
Илк севгимга маскан бўлган жой.
Йиллар ўтди, ўтмоқда ёшлик,
Сархуш онлар энди бир армон.
Юрагимда эса бир ғашлик,—
Мен ўзгариб кетибман тамом.
Қани ўша ҳислар қуюни,
Қани ўша «туганмас» дардим?!
Ўз-ўзимга ғариб туюлиб,
Илк муҳаббат, сени ахтардим...

Шеърдан йироқ...
Беимков юрдим...
Гарчи дилда мўл эди тилак
Ва бу дамлар бардош ила жим,
Кечир, сени асрадим, юрак.
Паришонлик, беҳудлик аро
Кунлар, ойлар ўтди судралиб.
Мен-чи, фурсат топмадим асло
Сен-ла тўйиб суҳбат қургали.
Тинглолмадим розингни, кечир,
Кўмилдинг гоҳ сирли унларга.
Авайладим мен сени, ахир,
Бахш этмоқ-чун яхши кунларга.
Гоҳо қисмат аҳд этса зуғум,
Иродадир энг сўнгги нажот.
Қутулгандек узлатдан бу кун
Карахт руҳим ёзмоқда қанот.
Ортда қолди исканжа ғамлар,
Ортда қолди нокерак ташвиш.
Тағин фараҳ уйғотиб дамлар,
Ҳаёт узра севинч урар ниш.
Ҳатто дўстлар боқишиб юксак,
Сен ҳақингда дедилар: «Сўнди...»
Ўтинаман мен сендан, юрак,
Уялтириб қўймагин энди...

ЕЗ ТУНИ

Ипак кокиллари ёяр тўлини ой,
Милт-милт юлдузлардан ёғилар жимлик.
Қайдадир энтикиб шовиллайди сой,
Ажиб фараҳдадир осуда кенглик.
Қуюқ боғлар аро туннинг зулмати,
Майин бахмал ёпиб ухлар далалар,
Одатда деҳқоннинг кунлик меҳнати —
Тушига кўчади бундай паллалар.
Аммо анов ёқда — тераклар адил
Гавжум чорбоғлардан юксалган ёқда,
Мўъжаз қишлоқ узра бамисли қандил —
Қошига чорлайди ғуж-ғуж чироқлар.
Шуурим интилар у манзил сари,
Самолардан эниб боқаман унга:
Қайдан таралар бу шукуҳ унлари,
Не у — ёлқин сочар музайян тунга?..
Қулоғим очилиб кетгандек ногоҳ,
Кўра бошлагандек қайта кўзларим,—
Давра суруридан бўламан огоҳ,
Танийман уларнинг танти юзларин.
Бунда бир имога не жон овора,
Мезбон лутфи эрур сахий дастурхон.
Ҳануз авжидадир сурнай, ногора,
Ўртада чапани рақслар ларзон.
Мангу бир нашида ҳаволанар шан..
Демагин, кўнгилнинг тансиқ ўйи бу.
Ез тунни...

Сафарбар дамлар олдидан
Ўзбек деҳқонининг тўкин тўйи бу!

ВАҚТ

Етиб балоғатга, ақлимни таниб,
Шул кўҳна ҳикматни англадим яққол:
Ўлчов билмас экан ВАҚТ маҳзани,
Фақат у дунёда экан безавол.

Унинг жиловини бўлмаскан тутиб,
Фақат у — оламда одил, музаффар.
Ахир, қуёш кимни ўлтирган кутиб,—
Райингга парвосиз ботар-да, кетар.

Кунлар юрагимдан ўтмоқда сизиб,
Вужуд-вужудимга сингиб борар ВАҚТ,—
Гоҳ сочга оқ солиб, гоҳ манглай чизиб,
Гоҳ ғамга дуч айлаб, гоҳ лутф этиб бахт.

Чексизликлар аро мардона юриб,
АЙТИНГ, у қайларга ошиқар, елар?
ВАҚТнинг шамолига юзингни буриб,
Баъзида ич-ичдан ҳўнграгинг келар...

Ял-ял уфқ бағрида жилваланди тонг,
Ана, кутар уни қучоқ очиб шом...
Гоҳида МУНҒАЙИБ, гоҳи уриб бонг
Инсон ФУРСАТ билан баҳс айлар мудом.

РАНГЛАР МАРСИЯСИ

Рассом Шуҳрат Абдурашидов
хотирасига

Кўзёшлардан ивиган қабринг
Букун чўкиб қолгандир балки,
Ҳадемай илк кўклам қўйнида
Кўмилгайдир майсаларга ҳам...
Лекин сени унутмоқ қийин!

Кеча қуёш ботаётган пайт
Кўзим тушиб ажиб рангларга,
Ногоҳ сени эсладим, дўстим.
Мунис чеҳра,
 ўйчан кўзлар ҳам
Кўча-кўйда учраб дафъатан
Йўқлигингни солар ёдимга!..

Қора лаҳза,
Лаънати лаҳза
Юлиб кетди сени заминдан!
Наҳот четлаб ўтиб бўлмади
Тасодифни — у машъум онни?!

Узни билмай
Тўққиз кун ётдинг,
Жудо юрдик сендан тўққиз кун.
Бир сўз демай,
 бир боқмайин сўнг
Гойиб бўлдинг омонат нурдай.
Менга эса ҳамон жумбоқдир —
Бу тўққиз кун, тўққиз тун аро
Нима ўйлар кечди ўйингдан,
Уфқлардаги сассиз чақиндек?

Е эсладинг гўдаклигингни —
Тепакўрғон манзараларин?
Е куюнчак онанг сиймоси
Тавсифига ахтардинг ранглар?
Е фидойи ёринг меҳридан
Кўнглинг ийиб, ўгилчаларинг
Кўзларига сингдинг хаёлан?
Ёки ўзни унутиб

яккаш

Ҳали тугал васфин топмаган
Ўзбекистон сувратин битдинг?..
Эҳ, волиданг оҳи-фарёди
Титроқ солди еру самога,
Тоғу тошни эритди,

лекин

Уйғонмадинг — кўз очмадинг сен!
Ва дўстларинг мижжаларида
Ялтиради ёлғиз шу сўроқ:
«Сен онангни,

рангин дунёни,

Дўстларингни,

шеърни,

ҳаётни

Севардинг-ку ҳаммадан ортиқ!
Нега энди кетяпсан ташлаб?..»

Бўёқлар-ла ўзинг куйлаган
Тупроққа биз топширдик сени.

* * *

...Жазирама кунлар ўтиб кетибди,
Жунжикниб уйғондим бир куни тонгда.
Руҳим алланечук туйғудан яйраб,
Ланг очиб ташладим деразаларни.
Ташқарига боқсам — КУЗ!

Биласизми,

шунда илк куз ҳавосин
Симиаркан, нелар тушди ёдимга?
Ажиб болалигим эсладим дастлаб,
Энди қўлим етмас ширин онларни...
Ахир, куз умрнинг қайтмаслигидан,
Йиллар шитобидан сўйлагай яккаш.

Кейин нималарни эсладинг, дерсиз?

...Шаффоф тоғ,

биллур сой,

қат-қат хазонлар,

Ҳовлиларда ранги ўчган гуллар,

райҳонлар...

Эҳ, бунчалар совуқ гулга кузнинг оғуши,

Аёзларга тоб беролмай,

униқар шўрлик!

Биласизми,

яна нима келди ўйимга?

(Сархушлигим боиси ҳам балки шу туйғу?..)

Куз тўқинлик рамзи эрур, ахир, бу онда

Ўзбекистонда!

Далаларга сиғмай кетар ҳосиллар, эҳ-ҳе!

Пайкалларнинг адоғида — олис-олисдан

Эл заҳмати — чўнг хирмонлар ўсиб кун-бакуи

Тоғлар қадар юксалишиб таратса нуфуз,
Қувонмас қай кўз?!

Жазирама кунлар ўтиб кетибди,
Жунжикиб уйғондим бир кун тонгда...

ШАМ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Тун.

Чақмоқлар.

Шамол авжида.

Янграйди басма-бас момақалди роқ...

Бедор,

бесаранжом туннинг бағрида

Учди нимадандир бехос симчироқ.

Зулматга йўғрилди ногаҳон шаҳар,

Сўнди оҳанрабо ойнаи жаҳон.

Эҳ,

бу не кўргулик — бевақт, бемаҳал,

Энди бошланганда муз узра чавгон!..

Оилам,

болалар енгил «уҳ» тортиб,

Уйқуга бердилар бу зулмат дамни.

Мен эса пайпаслаб уйни,

гарангсиб,

Топдим қайлардандир бир унут шамни.

Руҳимга нечундир иниб бедорлик,

Ўлтирдим ўй суриб ва шамга боқиб.

Ташқарида,

шаҳар қилгандек торлик,

Шамол бўзлар эди

чақмоқлар чақиб.

Хира хона аро чўккан жимликда

Фикр этдим дунёни,

Ўзимнинг аслим...

О, қалбим бунчалар сенинг измингда

Бетуйғу, тош бўлиб кетибди,

асрим!..

Теран хаёлларга чорлаб оҳишта

Қаршимда ёш тўкиб бағрин ёқар шам.
Барчамиз дунёга ёруғлик истаб —
Ёнган шам эканмиз,

ногоҳ ўйласам...

Зулмат-ла баҳслашиб унинг мисоли
Ёниб адо бўлмоқ, о, қандайин бахт!
Эй,

тезоб асримнинг дайди шамоли,
Нурим сочиб олай,

сўндирма бевақт!

* * *

Хазонларга чўмган боғлар гоҳ
Юракларда хазин куй чалар...
Шаҳар узра бир оқшом ногоҳ
Учиб ўтди баланд турналар.

Термилиб мен, элас ва элас —
Тингладим-у улар садосин,
Ич-ичимдан туйдим шу нафас
Кезиб юрган кузнинг сафосин.

Кўз олдимга келтирдим маъюс
Мезон тўла дала-қирларни.
Мудом менга ҳадиа айлар куз
Вазмин хаёл, теран сирларни.

Баланд учиб ўтган турналар
Қишлоғимни солдилар ёдга.
Ҳануз ажиб меҳрим сақланар
Болалигим кечган ҳаётга.

Дунё бунча турланмаса тез,
Бир мунг қоплар кўзларим уфқин;
Кечагина гўдак эдик биз,
Олдик бу кун оталар бурчин.

Онам меҳри, олис масканим,
Туғилган юрт лавҳалари шан —
Кириб келди қалбимга манним
Учиб ўтган турналар билан.

Балки ҳозир ҳовлида укам
Хаёл сураар кўкларга боқиб.
Балки боғни кезиб ушбу дам
Хазонларни юргандир ёқиб...

ЮЛДУЗЛИ ТУН ҰЙЛАРИ

Само қандил мисол чарақлаган дам,
Ойдин кенгликларга сукут инган кез,
Сиз ҳам ажиб шуур,

ҳаяжон билан

Ғуж-ғуж юлдузларга термулганмисиз?..
Менга энди ўша беҳад юлдузлар
Самовотнинг сирли эртаги эмас,
Барқарор оламлар бўлиб кўринар,
Азалу абаддан сўйлаб мангу баҳс.
Биламан,

коинот поёнсиз, улкан,

Қиёси тасаввур, ташбеҳдан йироқ
Ва мен фазоларга нигоҳ тиккан дам
Қирар юрагимга теран бир титроқ.
Шу миллиард юлдузлар бирортасида
Бормикин тириклик, бормикин ҳаёт?
Ёхуд самоларнинг силсиласида
Жавоҳир заррадек ёлғизмиз, ҳайҳот!
Балки заковатдан жарангос солар
Бир қутлуғ оқшомда етиб келган нур?
Балки мудраб ётган,

мубҳам дунёлар

Бизнинг қадамимиз ила уйғонур?

Эй қодир тафаккур,

барқ ур офтобдай

Ва мангу машъал бўл боқийлик сарин.
Аммо бу кун мени айлар безовта
Мўъжаз сайёрамиз жароҳатлари.
Инсон ҳокимки шу митти заминда,
Мудом тахт талашар ИҚБОЛ ва ЗАВОЛ.
Беадад даҳшатлар ин қурар унда

Жами тирикликка адоват мисол.
Кезаркан,

хаёллар забт этган кўйи,
Бир ваҳм залвори эзар елкамни:
Майин осмон тўла эфир шов-шув
Мудом хавотирга солар эртамни.
Токай ёвуз ўйлар тентир оламда,
Токай қимматини билмас одамзод?
Арзимас учқун-ла

исталган дамда
Замин жаҳаннамга айлангай-ку бот!
Эртанги кунни деб куюнган қалбнинг
Наҳот тушларида япроқ ёзмас гул?..
Йўқ, она сайёра,

фарзандлик ҳаққи,
Сеннинг тақдирингга масъулмиз, масъул!
Инон,

дарёларинг оқажак зилол,
Нилий осмонингга тўлмас заҳарлар;
Мангу яшиллинг бўлиб поймол,
Бир уюм хазондек тўзмас шаҳарлар.
Қисматинг ёруғдир,

эмасдир қаро,
Тафаккур — гултожинг,
кезгайсан ғолиб.

Поёнсиз коинот саҳроси аро
Кетмассан заррадек изсиз йўқолиб!..
Само қандил мисол чарақлаган дам,
Ойдин кенгликларга сукут инган кез,
Сиз ҳам ажиб шуур,

ҳаяжон билан
Ғуж-ғуж юлдузларга термулганмисиз?..

ТААССУРОТ

Кўўна табиатнинг ибтидо ҳусни
Тобора унниқиб бораркан бу кун,
Биласизми, шундоқ хилват гўшани —
Унда сукунатни
Қушлар нағмаси
Ва зилол чашмалар сасидан бўлак
Ҳеч нарса,
Ҳеч нарса буза олмасин...

У сўлим оғушда тунаб бир кеча
Ҳамдамингиз — мўъжаз гулхан қошида
Қолиб, ўзингиз-ла танҳо, юзма-юз,
Милт-милт юлдузлардан узолмайин кўз,
Умрингизни илк бор туйиб бир тутам,
Тириклик сеҳрига сиғинганмисиз
Ҳамда тун қўйнидан кузатганмисиз
Серқутқу асримиз ял-ял жамоли —
Ҳалқоб-ҳалқоб бўлиб ёнган уфқларни?

Мавжудотни олиб оташли комга
Тобора ўрларкан у чўғ-аланга,
Сиз ҳам шунда бехос сесканганмисиз?..

* * *

Туғилган юрт.
Қадрдон қишлоқ.
Сен олис манзилдан қайтганда гоҳ-гоҳ
Ажиб болалигинг ўтган жойларга
Энтикиб боқасан,
Дилдан сиғиниб...
Кўзингга беармон туюлар шунда
Тенгқур жўраларинг — муқим дўстларинг.
Яна хайрлашиш.
Сафар.
Масофа.
Тўймай ҳам қоласан
Ложувард уфқлар,
Самимий дунёнинг шан дийдорига.
Елғиз йўлга чиққунг —
Қалбингни ташлаб.
Аммо манзилингга етганда эса
Ҳар чоқ содир бўлар шу ғаройиб ҳол:
Калитни бурайсан
Ва остонага
Паришон илк қадам қўйишинг билан
Сени кутиб олар
Ўша ўз қалбинг...
Тагин ҳижрон, соғинч юкин кўтариб,
Ажаб сендан аввал етиб келмиш у...

УТТИЗДАМАН...

Уттиздаман...

Гоҳо ўйлаб қоламан,

Қай тарз яшайбман, деб.

Кечагина гўдак эдим —

Орзулари улкан,

Орзулари чексиз...

Бу кун ўша орзуларимга

Муносибманми?..

Кечагина чашма эдим —

Зилол, мусаффо,

Баҳор осмонига маҳлиё боққан.

Бу кун ўша софлигим,

Самимиятим

Кўлмакка айланиб қолмадимикин?

Забтига оларкан йиллар шамоли,

Увишар юрак:

Тўзиса дўстлар ҳам

Япроқдек бир-бир,

Янги куртакларнинг эвазигами?..

Улғайганинг сари

Ўзинг ўзингга қадрдонлашмай,

Ётлашиб борсанг —

Бу ёмон...

Уттиздаман,

Қийнайди мени

Шу ўйлар бот-бот.

* * *

•

Сукунат.

Сукунат ичида кенг мажлисхона.
Бўм-бўш стуллару
Зарин қандиллар
Ҳамда залнинг олис бурчакларига
Ҳайъат узра турган
Сервиқор минбар
Бу гал сукунатдан маъруза сўйлар.

Шу юксак бинонинг
Тўридан залга
Тобора кичрайиб боқар эканман,
Келар қулоғимга
Нутқлар,
Баҳслар,
Қизгин аҳтирослар,
Қарсақлар саси...

Эй мўътабар минбар,
Эй муҳташам зал,
Ором олаётган бўм-бўш стуллар,
Туғилди фикримда сизга шу истак:
Банд этсин,
Тўлдирсин сизни ҳар қачон
Улуғ мақсадларга муносиб зотлар
Ва бунда юракдан учган ҳар қарсақ
Ғишт бўлсин
«оммуна пойдеворига!..

* * *

...Бунчалар безовта бу қадим ҳаёт,
Наҳот ташвишларга маҳзандир умр?
Руҳимдаги вазмин идрок ила мен
Кенг кўча қошида боқдим бир зум лол
Узлуксиз ошиққан автолар ҳамда
Паришон,

асабий,

тунд чеҳраларга.

Улар ҳам қайгадир шошарди, шаксиз.
Шу сония менга инсон қисмати
Фараҳсиз ва ғариб туюлди илк бор.
Ахир,

яшнаса-ю атрофда баҳор,
Юксак арғувонлар ёзса-ю куртак,
Сиз эса,

одамлар,

қилмайсиз парво

Кўҳна замин чархи,

фоний ҳуснга...

Ажаб,

не хаёллар сизни этган банд?
Наҳот ташвишингиз бари улуғвор?..
Йўқса жўн,
бедовруғ қисқа умрда
Завқдан ҳам бебаҳра ўтмоқлик нечун?!
...Менингча, бу ўйлар

бир сўлим оқшом

Тарих музейидан чиқиб келувчи —
Ҳар кимса кўнглида кечар илк дафъа.

ТЕЛЕПАТИЯ

Телепатия — ажиб тилсимот,
Сеҳри унинг ҳатто туюлар эриш.
Сенинг юрагингда кечган ҳиссиёт
Дафъатан олис қалбга етар эмиш.
Ҳаётда кўп эрур бунга мисоллар.
...Жануб курортида юрган бир она
Ногоҳ ўзни сезиб беҳуд ва бесар,
Бўлибди юртига дарҳол равона.
Етиб борса уйга,

фалокат чиндан:

Тасодиф-ла нобуд бўлмиш фарзанди!
Бу ҳол шарҳи:

балки ночор, сўнгги дам

«Она!», деб кўз юмган унинг дилбанди.
Яна бир ҳодиса,

Мен ўзим гувоҳ:

Талабалик йиллар...

Давраминг шодмон...

Бир дўстим кун бўйи юрди хафақон
Ва тонгда қишлоққа жўнади.

Эвоҳ!..

Кечга эса келди телеграмма:
Қазо өтган экан унинг онаси!
Бу ҳам телепатия,

телепатия, ҳа.

Ҳаргиз бардам бўл, о, юрагим саси —
Кун-тун изтиробда ёнган чоғларим
Умид-ла бардош қил бу ҳижрон-зорга!
Балки телепатия сабаб, оҳларим —
Етиб боражакдир у олис ёрга...

Телепатия,

айла сеҳрингдан огоҳ
Ва эзгу қалбларга жо бўл абадга.
То қайда ҳақиқат бўғилса ногоҳ,
Халоскорлар етиб келсин мададга!

АЛВИДО АЙТИБ У КУН

*Ўзбекистон халқ шоири
Миртемир хотирасига*

Қайга кетдинг, устозим, юракда фиғон қолди,
Қайтмас йўлинг қошида бу ёруғ жаҳон қолди.

Куйладинг сен бир умр еру осмон васфини,
Мотаминг ичра нигун ер қолди, осмон қолди.

Дийдоринг орзусини энди маҳв этди ўлим,
Биргина васли юпанч — шеър ила дoston қолди.

Ҳайҳот! Шоир дастидан тушмасин бевақт қалам,
Тилга кирмай не хаёл, ғам қолди, армон қолди.

Қай кўнгилда илк ҳавас—бўлолдинг илк мураббий,
Оҳ чекмагин, ортингда назми навқирон қолди.

Алвидо айтиб у кун йиғлади аҳли диёр,
Вўзлаб мангу ҳажрингда она Туркистон қолди...

Масъуд яшамоқ ўз қўлимизда-ку,
 Қайдан туғилар бу низолар бот-бот?
 Бахти бекам умр наҳот бир орзу,
 Турмуш рутубатсиз кечмагай наҳот?
 Кундуз оғушидан қайтаман ҳориб,
 Оқшом қаршилайсан сен мени толғин.
 Чехрангдан чарчоғинг қувиб юбориб,
 Бу дамлар менга шод термула олгин.
 Эҳ, бизга бўйсунмас гоҳида асаб,
 Зеро урунгаймиз иккимиз ҳарчанд:
 Арзимас жумбоқни қилолмаймиз даф
 Ва диллар зириллар, зириллар фарзанд.
 Дилгир йўналаман ҳовлига шунда,
 Тепамда ой боқар, милтирар юлдуз.
 Жами ташвишларга парвосиз бунда
 Олма баргларини чирт-чирт узар куз...
 Недандир юрагим кетар увишиб,
 Бунча шитоб кечар умригузарон?
 Беҳуд изтироблар комга тушиб,
 Нечун кечмоғи шарт кунлар заъфарон?
 Наҳот, эзгу сўзлар бисотимда йўқ —
 Инъом айлагали кўнглингга учқун,
 Токи бу асрда сени беандуҳ,
 Ўзимни устувор кўрмоқлик учун?!
 Гоҳо тушунмайман одамзод феълин —
 Қўнганда юракка зарра ғам-ғубор,
 Ундан фориг бўлмоқ шунчалар қийин,
 Мардона жилмаймоқ шунчалар душвор!

ХОТИРА ДАФТАРЛАРИМ

Кечир,
Хотира дафтарларимни
Уқитмаганман сенга —
Уларни яшириб сақлайман ҳануз.
Аммо ҳузурингдан йироқлашсам гоҳ
Ё бирор фалокат бетланса,

дастлаб

Шу дафтарлар келар кўзим олдига
Ва бир безовталиқ чулғар дилимни:
«Тушиб қолмасайди улар қўлингга...»
Ўзимни койийман мен шунда такрор
Асраб юрганлигим учун уларни—
Ёқиб юбормайин
Аллақачонлар.

* * *

Фарзанд олисдаги кекса онасин
Соғиниб бот-бот
Йўқлаб турса аҳил оиласи-ла,
Она эса ҳар гал улар қошига
Бардам пешвоз чиқиб
Набираларин
Кўзларига суртса кўклам гулидай
Ва жайдари, содда одамлар кўнглин
Олмоқ-чун куйманса шаҳарлик келин —
Мана сизга инсоний бахтиёрлик!

Нималар кирмайди инсон тушига...

Аммоки, ҳар қалай,

бордир тушда ҳам жиндек ҳақиқат.

Зеро туш — ўнгингда илғай олмаган,

Ўйлаб улгурмаган хулосаларинг

ажиб якуни.

Дўстим,

ушбу кўрган тушим туфайли —

Сенга таъзимим!

...Ғаройиб бир манзил

Билмайман—қаер...

Жузъий тафсилотлар ёдимда элас.

Аммо ушбу ҳолат,

ушбу манзара

Теран муҳрланиб қолмиш қалбимга:

...Сафарда эканмиз, иккимиз ҳамроҳ...

Баногоҳ йўл узра бўлибди пайдо

Ёвуз бир йиртқич.

Унинг важоҳати,

баҳайбат басти

Худди ўнгдагидек кўзим олдида.

У суст яқинлашар экан биз томон,

Ҳамлага шайланиб

кўзларда мени.

Эсимда,

шу лаҳза қотганим тошдек,

Ҳатто тилимгача музлаб қолгани.

Аммо сен ўзингни йўқотмай бир зум

Ҳамда аъло билиб менинг жонимни

Жасур чалғитибсан унинг назарин

Беҳадик дов ила тегиб ғашига.

Эсимда,

мен томон талпинган юҗо
Тайёр ўлжасидан воз кечиб, сенга
Ўзин отгани.

Минг қатла шукрона айладим,
гарчи —

Бу туш бўлса-да, мен қолгандим тирик!
Оларканман ўзни йироқ панага,
Ортимга бир бора боққаним
эсда.

Сен ёвуз қошида ҳайиқмай зарра,
Ўз жонингни писанд қилмаган мисол
Олғир бир жаҳд ила

ўктам даф этиб,
Иртқичнинг ўзини қилдинг ерпарчин.
Эвоҳ,

не кўз билан кўрайки, у ҳам
Уриб улгурганди қаттол панжасин!..
Босириқ-ла уйғониб кетдим мен шу зум.
Хайрият туш экан,

хайрият бу — туш!
Аммо шундан бери,
қиёматли дўст,

Келолмайман сенга дадил юзма-юз.
Кечир,

туш эса-да, этдим хиёнат.
Ҳолбуки мен ўзни санаб юрардим
Дунёда топилмас

танҳо вафодор...

ОҚ ЕЛҚАН

(Туркум)

* * *

Бир кунн уйғониб мовий саҳарда,
Тадорик ихтиёр этар бўлсам мен,
Сендан йироқларга кетар бўлсам мен,
Уксинма, жоним.

Йўллар чорлаётир, ахир, дилимни,
Имлаётир уфқлар,

мубҳам қўшниқлар...

Жўнайман.

Номаълум сарҳадлар,

манзиллар аро

Кашф этай қалбимни,

Синай ўзлигим...

Мактублар йўлларман сенга олисдан —

То ҳануз шивирлаб айта олмаган,

Юрагинг тубига нақшин солмаган

Сўзларим битиб.

Қарагин,

тонг чертар деразамизни,

Пешвоз чиқадирман йўлга — ҳижронга,

Тўниб

йироқлардан термилмоқ учун

Севгилим,

Сенга ва Ўзбекистонга!

* * *

Хонада учтамиз
Денгиз ёқаси.
Тун.
Шовиллашга тушди тағни чўнг уммон,
Нимадандир бўлиб безовта, бедор.
Шерикларим бирин
Юзи тундлашиб,
Естиқнинг остига беркитар бошин,—
Ухлашга уринар,
Қўяр сўкиниб.
Бирин эса бу кеч боқиши теран,
Қопламиш чехрасин маҳзун бир хаёл.
Балки у тўлқинлар садоси аро
Умрин салмоғини чўтламоқдадир!..
Мен эса денгизнинг энтикишига,
Зорли сасларига тутганча қулоқ
Сени ўйлаяпман,
Севгилим!..

* * *

Тўлқинлардан олганча бўса
Денгиз узра ой кезар сармаст.
Мудраётган соҳилда эса
Гитаранинг садоси тинмас.
Сигдиrolмай қалбига бу он
Алланечук қувончларини,
Сайр айлайди уч-тўрт навқирон
Куйга кўмиб туннинг бағрини.
Мудрар баланд-баланд қоялар,
Ором олар гавжум оромгоҳ.
Елғизгина бедор наволар

Гоҳ пастлайди, авжга чиқар гоҳ.
Мен ўйлайман, термилиб теран —
Деразадан ташқари боқиб:
«Қандай давра?.. Улар ким экан?..»
Бўлолмайман бари бир воқиф.
Аммо қалбим энтиқиб такрор,
Тинглар олис куйлар сасини...
Мен туяман орзиқиб илк бор
Қайтмас ёшлик нашидасини.

ОҚ ЕЛКАН

Уфқ ёнар... Жилоланар сокин денгиз сатҳи шан,
Мавжлар узра тебранади мўъжазгина оқ елкан.
Чағалайлар чарх уришиб чорлар уни осмонга,
Аммо унинг меҳри баланд шу бокира уммонга.

Ажаб, латиф вужудини қаёқларга қистар у?
Балки, шоир айтганидек, бўронларни истар у?
Ўйлаб кўрсам, ҳаёт ўзи уммон экан — чўнг, улкан,
Унинг биллур мавжларида эдим мен ҳам оқ елкан...

Аммо не хуш—денгиз сари қирғоқлардан термулмоқ,
Сен билмаган кўп ҳикматлар аён бўлар ушбу чоқ.
Уммон сокин бўлган билан бари бир у бешафқат,
Эй, оқ елкан, бўронлардан омон чиқа ол фақат...

* * *

Мушфиқ денгиз шовиллаб хазини,
Ҳасратига чирмар оламни.
Мен хўрсиниб ёд этдим тагин
Йироқларда қолган онамни.

Бенхтиёр олиб домига
Мангу тилсим, теран саволлар,
Мени яна тортди комига
Узун-узун маҳзун хаёллар.

Ва дилгир тун булут ортидан
Кўрингандек ойнинг зиёси,
Юрагимнинг қати-қатидан
Гавдаланди онам сиймоси.

О, табиат, аён эт бир бор
Сангдиллигинг боисин, важин:
Нега сочга қўндириб қиров,
Чеҳраларга ташлайсан ажин?

Йиллар эсиб елдайин — бу кун
Балоғатга етган бўлсам мен,
О, табиат, раҳм этмай нечун
Онам қаддин дол айладинг сен?..

Мени имлаб саркаш бир тилак
(Балки ноҳақ, балки у ҳақдир),
Роҳатимни кўргузмай жиндак,
Йироқларга ташлади тақдир.

Эсимдадир бир кунни онам
Деди йўлга кузатар нафас:

— Мени деб кўп қайғурма, болам,
Отанг руҳин шод айласанг, бас...

Оҳ, бу сўздан ёнмасми таним,
Жигарларим эзмасми қадар!
Онажоним қошида маним
Армонларим уммонлар қадар!

Она меҳри — бунчалар улкан,
Она қалби — бесарҳад, тенгсиз...
Кенг, поёнсиз оғуши билан
Унга фақат қиёсдир денгиз.

Шовиллайвер, эй мушфиқ уммон,
Майли, мунгинг тутсин оламни.
Мен соғиниб эсладим бу он
Йироқларда қолган онамни.

Хотиримга тушди қайтадан
Урмининг илк паллалари ҳам,
Қачонлардир бошимда айтган
Онажоним аллалари ҳам...

* * *

Сочларини ипакдек, дедим бир қизнинг,
Кўзларини юлдузга айладим қиёс.
Лабларини гунча, деб мақтадим унинг,
Ёноқларин ўхшатдим мисли анорга.
Ташбеҳларим, эҳтимол, рост бўлур,
аммо

Юрагимдан чиқариб айтмадим зинҳор.

Шоирона,

чиройли сўзлар нутқ этиб,

Унинг содда кўнглини ром қилдим, хуллас.

Сен ҳақингда шеърлар битарман, десам,

Ҳижронингда нолалар чекарман, десам,
Ишонди шўрлик!
Билдим шунда ёлгоннинг сеҳрли кучин,
Соддадиллар дунёда бисёрлигини
Ва қўлимдан макрлар келишин англаб
Бехтиёр юзларим ловиллаб кетди...

СОҲИБЖАМОЛ

Тансиқ ёз офтоби ялтирар қумда,
Қиргоқ гўшалари тирбанд ва тигиз.
Бағрин ҳароратга тутганча унда
Майин роҳатланар бетимсол бир қиз.

Ҳарир шабадалар парвона слиб,
Унинг қиёси йўқ, у — паринайкар.
Йироқ-йироқлардан тўлқинлар келиб,
Термилар-да унга, энтикиб қайтар.

Маъсум вужудию бокира талъат
Қуйиб қўйилгандек кумуш танига.
Ишонгинг келмайди — она табиат
Шундай маҳлиқони яратганига.

Ана, у қўзғалди, ҳаракатидан
Гавжум соҳил узра таралар нуфуз.
Ёришиб кетару борлиқ дафъатан,
Таъриф-тавсифига ожиз қолар сўз.

Унинг сарв қаддидан ҳайратда қотар
Ҳаттоки соҳилнинг зарраси, тоши.
Пойида чўнг денгиз тиз чўкиб ётар,
Тепасида лолдир жануб қуёши.

Соҳилингда кезиб мен унга
Ич-ичимдан бир меҳр туйдим.
Маҳобатин жойлаб дилимга,
Уни яна қаттиқроқ суйдим.
Ёр-дўстлардан олис-нарида
Соғинчларга ўрадим жонни.
Ойнинг тафтсиз шуълаларида
Танидим мен ширии ҳижронни.
Хайр денгиз!..

Соҳилларингдан
Кетадирман бир эпкин мисол.
Йироқларга жўнар бўлсам ҳам,
Тушларимда айларман висол.

* * *

Дунё кезиб билдим — дунё уфқи бепоён,
Ҳайратларим этолмасман бир йўла баён,
Ҳали бир гўр куйчидирман аҳтимол,

лекин

Чўнг дунёга чўнг бир меҳр орттирдим аён.

МАНГУЛИК ТУЙҒУСИ

Абдулла Ориповга

Шамолларнинг атридан дилни
Сармаст этамиз...
Эсаверар шамоллар мангу,
Бизлар кетамиз.

Қиргоқ тўлиб югуради сув,
Кафтини тутамиз...
Оқаверар сувлар ҳам мангу,
Бизлар кетамиз.

Ва бу оний умр шаънига
Қўшиқ битамиз.
Қўшиғимиз қолар мангуга,
Бизлар кетамиз.

ЙИЛЛАР, ЙИЛЛАР...

Дўстим, сездингми ҳеч — йиллар бесурон
Ўтиб бормоқдадир, забт этиб бизни.
Сўндириб юракдан эҳтирос, тугён.
Ўғирлаб кетмоқда ёшлигимизни.

Бизлар улғайгандик сокин оғушда,
Ёдингдами қирлар, туманли саҳар?..
Энди эса йиллар ўтиб, оҳиста,
Ўғирламоқдадир бизларни шаҳар.

Йироқлашиб кетдик хандон кунлардан,
Ёт эди у дамлар ташвиш, нолалар.
Сархуш давралардан, сайри тунлардан
Ўғирлади бизни турмуш, болалар.

Умримиз-ку бизнинг шундоқ давомлар,
Аслида ҳеч нарса бўлмагай ғойиб.
Ахир, биз юракка чўккан армонлар,
Ғамлар эвазига борамиз бойиб...

МУНДАРИЖА

«Нашъаси ўзгадир...»	3
У зот...	4
Согинч	5
Биринчи қор	6
Қиш тунлари	7
Она	8
«Чарчоқ кўнглим...»	9
Акам насиҳати	10
«Ҳориб келмоқдаман...»	12
«Бир вақтлар...»	13
Бойчечак	14
Куз ёмғири	15
«Нозланади кўкламги офтоб...»	16
Болалик	16
«Қушдек парвоз этгинг...» (М. Каримдан)	17
Сенга муҳаббатим...	17
Илҳақлик	21
Тунги таққослар	22
У даврлар...	24
«Куз сурури...»	24
Қишлоққа қайтиш	25
«Қушдек парвоз этгинг келади гоҳо	27
«Қўна бошлар бир ажиб оқшом...»	28
«Шеърдан йироқ...»	29
Ёз туни	30
Вақт	31
Ранглар марсияси	32
«Жазирама кунлар ҳам...»	34
Шам ҳақида баллада	36
«Хазонларга чўмган боғлар...»	38
Юлдузли тун ўйлари	39
Таассурот	41
«Туғилган юрт...»	42
Ўттиздаман..	43
«Сукунат...»	44
«Бунчалар безовта бу қадим ҳаёт...»	45
Телепатия	46
Алвидо айтиб у кун...	48
«Маъсуд яшамоқ...»	49
Хотира дафтарим	50
«Фарзанд олисдаги кекса онасин...»	50
Туш	51

Оқ елан (Туркум)	53
Мангулик туйғуси	61
Йиллар, йиллар...	62

На узбекском языке

М. МИРЗАЕВ

ЩЕДРЫЕ ДНИ

Редактор *Ҳ. Худойбердиева*
 Рассом *А. Михайлов*
 Расмлар редактори *Э. Валиев*
 Техн. редактор *Г. Аҳмаджонова*
 Корректор *М. Ортиқова*

ИБ № 828

Босмахонага берилди 12. 02. 81 й. Босишга рухсат этилди
 23. 07. 81 й. Р—01247. Формати 70×90¹/₃₂. 1-босма қоғозга
 «Школьная» гарнитурда юқори босма усулида босилди. Бос-
 ма листи 2,0. Шартли босма листи 2,34. Нашр листи 1,972.
 Тиражи 10 000. Буюртма № 146. Шартнома № 64—80.
 Баҳоси 30 т.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Қомитети «Ёш гвардия» наш-
 риёти, Тошкент, 700129, Навоий кўчаси, 30.

• Ўзбекистон ССР нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси иш-
 лари Давлат комитети Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб
 чиқариш бирлашмасининг 2-босмахонаси. Янгийўл шаҳар,
 Самарқанд кўчаси, 44.